

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

ZAKON
I
ZAKONITOST

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

**ZAKON
I
ZAKONITOST**

Effretikon, 2012.

Izvornik: MBS¹ 06, MBS 094, MBS 150, MBS 151, MBS 170, MBS 136 i

Hebrew Christianity: Its Theologie & Philosophy

Izdavač: *Ariel Ministries*, Tustin, California

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

Izdavačka prava © 2012. za hrvatsko izdanje:

Ariel Ministries, Tustin, California

Tiskano s dopuštanjem izdavača

Vlastita naklada.

Nakladnik: Zlatko Madžar

Prijevod s engleskoga: Hrvoje Hrženjak

Prijelom i naslovnica: Zlatko Madžar

Lektura i korektura: Anton Žagar

ISBN: 978-953-55337-5-7

Biblijski tekstovi u ovom izdanju potječu iz Biblije, u prijevodu Kršćanske sadašnjosti.

Tisak: Vilux, Banja Luka, BIH

Sadržaj

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije	11
1.1 Uvod	11
1.2 Svrha Mojsijevog Zakona	14
1.3 Jedinstvo Mojsijevog Zakona	19
1.4 Mojsijev Zakon više nije u funkciji	20
1.5 Vjernik u Mesiju nalazi se pod novim zakonom	25
1.6 Načelo slobode	27
2. Mojsijev Zakon i predaja	29
2.1 Sukob oko Mišne	29
2.2 Predaja (Marko 2,18-22; Matej 9,14-17; Luka 5,33-39)	34
2.3 Šabat (Marko 2,23-28; Matej 12,1-8; Luka 6,1-5)	35
3. Propovijed na gori	39
3.1 Prigoda i uvod u Propovijed na gori	39
3.2 Karakteristike prave pravednosti	42
3.3 Ključ prave pravednosti	48
3.5 Življenje prave pravednosti	64
3.6 Upozorenja Prave Pravednosti	71
3.7 Zaključak	75
4. Jeruzalemski koncil - Djela 15,1-35	77
4.1 Kontekst: Djela 15,1-5	77
4.2 Odluka koncila (Djela 15,6-21)	81
4.3 Odluka Jeruzalemskog Koncila : Djela 15,22-29	87
4.4 Odricanje od promicatelja judaizma: Djela 15,24	89
4.5 Izvještaj Crkvi u Antiohiji: Djela 15,30-35	91
5. Legalizam	95
5.1 Problemi Legalizma	96
5.2 Sažetak	106
5.3 Zaključak	107
5.4 Post Scriptum: Pitanje kamena spoticanja	108

6. Što je duhovni život?	111
6.1 Tri faktora duhovnosti	111
6.2 Ključni cilj	111
6.3 Definicija	112
6.4 Šest obilježja duhovnog čovjeka	112
6.5 Tri karakteristike duhovnosti	113
6.7 Hebrejima 5,11-14	118
Biblijski navodi	125
O Piscu	129

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije

“Jer dovršetak je Zakona Krist - na opravdanje svakomu tko vjeruje.” Rimljanima 10,4

1.1 Uvod

Mojsijev Zakon i Zakon Mesije vrlo je važna tema jer mnogi vjernici nisu sigurni kako se u današnje vrijeme odnositi prema Mojsijevom Zakonu. To je pogotovo problem za židovske vjernike. Svrha ovog proučavanja je pogled na biblijske navode iz židovske, ali i kršćanske točke gledišta. To je jedno od onih područja koje je ključno u svijetu židovskih misija i evangeliziranja Židova.

To je problem za misionare u Ariel misiji i za one koji rade u židovskim misijama i koji svjedoče židovskom narodu. U kakvom je odnosu Zakon s nama, vrlo je važno pitanje. Ako je nešto neposredan problem s kojim su suočeni novi židovski vjernici u Mesiju, tada je to odnos prema Mojsijevom Zakonu.

To je više problem za židovske vjernike u Izraelu, nego za njihove kolege u SAD-u, ali svaki je židovski vjernik u nekoj mjeri suočen s njime. Ako bi na trenutak smio generalizirati, rekao bih da se prosječni američki mesijanski vjernik slaže da se Zakon treba djelomično očuvati, dok se prosječni Izraelski vjernik slaže da se cijeli Zakon treba očuvati, izuzev onog djela koji se odnosi na Hram i na njegovo djelovanje.

Međutim, neovisno o opsegu, dilema je ista: do koje se mjere mesijanski vjernik treba pridržavati Mojsijevog Zakona? Dva

Zakon i zakonitost

faktora su se razvila u umovima i poučavanjima mnogih vjernika koji su pridonijeli stvaranju tog problema. Jedan je praksa da se Zakon podjeli na ceremonijalne, pravne i moralne zapovijedi. Prema tom shvaćanju, mnogi su počeli misliti da su oslobođeni ceremonijalnih i pravnih zapovijedi, ali da su još uvijek pod moralnim zakonima. Drugi faktor je mišljenje da su Deset Božjih zapovijedi još uvijek važeće, dok ostalih 603 zapovijedi nisu. Suočena s adventistima sedmog dana, osoba koja se pridržava ovog pristupa suočava se s problemima koji se tiču četvrtе zapovijedi: pridržavanja šabata. U tom trenutku počinje previranje te se javlja nedosljednost. Postoji velik problem s kojim je suočen mesijanski vjernik, a koji se tiče Mojsijevog Zakona. Odgovor se nalazi u otkrivanju poruke Biblije u vezi odnosa mesijanskih vjernika sa Zakonom, pogotovo s Deset Božjih zapovijedi. Jedna stvar koja se treba istaknuti je način na koji je Mojsijev Zakon dan.

Svi znaju da je Mojsije primio Zakon na brdu Sinaj iz ruku Božjih. Deset od tih zapovijedi, one koje su zapisane na kamenim pločama, zapisano je Božjim prstom. Ostalih 603 zapisao je Mojsije prema Božjoj zapovijedi. Međutim, postoji židovska legenda koja kaže da je Mojsije primio zapovijedi od anđela.

Ako pročitate Stari zavjet, nigdje nećete vidjeti to jer nigdje u Starom zavjetu ne piše da je Mojsije primio zapovijedi od anđela. Unatoč tome, to se vrlo uporno održalo kao židovsko i rabinsko učenje. Naravno, postoje mnoge stvari u židovskim tradicijama, legendama ili rabinskim učenjima koje Sveto pismo nije potvrdilo, a koje ponekad proturječe Svetom pismu. Postoje neke stvari koje se nalaze u židovskim legendama i tradicijama koje potvrđuje Novi zavjet. Jedna od tih je ta posebna tradicija koja govori da je Mojsije primio Zakon od Boga preko anđela. Novi zavjet to potvrđuje na tri različita mjesta. Npr., u Djelima apostolskim 7,53 čitamo:

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije

“Vi koji po anđeoskim uredbama primiste Zakon, ali ga se niste držali.”

Tu nam je rečeno da je židovski narod primio Zakon, ali da je Zakon predan putem anđela. Drugo mjesto nalazi se u poslanici Galaćanima 3,19 gdje Pavao piše:

“Čemu onda Zakon? Dometnut je poradi prekršaja dok ne dođe potomstvo komu je namijenjeno obećanje; sastavljen je po anđelima preko posrednika.”

Po drugi put Novi zavjet potvrđuje židovsku tradiciju da je Mojsijev Zakon predan Mojsiju posredstvom anđela. Postoji i treći odlomak koji također to naučava. Nalazi se u Poslanici Hebrejima, pismu napisanom posebno židovskim vjernicima.

U Poslanici Hebrejima 2,2 čitamo ove riječi:

“Jer ako je riječ po anđelima izrečena bila čvrsta te je svaki prijestup i neposluh primio pravednu plaću...”

Iz konteksta je vidljivo da pisac Poslanice Hebrejima očito govori o Mojsijevom Zakonu. Ponovno, želim reći da Novi zavjet na tri različita mjesta potvrđuje židovsku tradiciju o davanju Zakona posredstvom anđela.

Naravno, iz Starog zavjeta je jasno da je Deset zapovijedi napisano Božjim, a ne anđeoskim prstom, ali i da su ostali zakoni Mojsijevog Zakona bili u drugoj kategoriji. Oni su dani posredstvom anđela.

Do sada smo naučili dvije stvari o Mojsijevom Zakonu: prva je da Mojsijev Zakon sadržava ukupno 613 zapovijedi, a ne samo deset, a druga je da je Mojsijev Zakon dan posredstvom anđela.

Zakon i zakonitost

1.2 Svrha Mojsijevog Zakona

Prijeđimo na jedno drugo područje kako bismo odgovorili na pitanje što je bila svrha Mojsijevog Zakona. Dopustite da navedem nekoliko razloga za davanje Mojsijevog Zakona.

1.2.1 Kako bi otkrio Božju svetost

Prva svrha bila je otkriti Božju svetost; otkriti standard za pravednost koju Bog zahtijeva za pravilan odnos s njime. Naglašavam da se niti u jednom trenutku u Svetom pismu ne naučava da je Mojsijev Zakon put do spasenja. To bi značilo da se spasenje može ostvariti kroz djela. Spasenje je uvijek dolazilo po milosti, kroz vjeru. Sadržaj vjere možda se kroz godine promijenio, tj. u što se trebalo vjerovati za spasenje varira od vremena do vremena. Mojsijev Zakon nikada nije bio dan kako bi se Židovu omogućilo spasenje.

1.2.2. Kako bi dao pravila ponašanja svetima Starog zavjeta

Druga svrha Mojsijevog Zakona bila je pružiti način ili pravila ponašanja za svete Starog zavjeta. Npr., u Poslanici Rimljanima 3,20 čitamo:

“Zato se po djelima Zakona nitko neće opravdati pred njim. Uistinu, po Zakonu - samo spoznaja grijeha!”

U Poslanici Rimljanima 3,28 čitamo:

“Smatramo zaista da se čovjek opravdava vjerom bez djela Zakona.”

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije

Oba ta slučaja govore da se čovjek ne može opravdati Zakonom. Zakon apsolutno nikada nije bio put do spasenja.

Zakon je uvijek imao druge svrhe; u ovom slučaju pružao je pravila ponašanja vjerniku iz Starog zavjeta.

1.2.3 Kako bi otkrio grijeh

Treća svrha Mojsijevog Zakona bila je otkriti grijeh. Tri odlomka u Poslanici Rimljanima to otkrivaju.

U Poslanici Rimljanima 3,19-20 čitamo:

“A znamo: što god Zakon veli, govori onima pod Zakonom, da svaka usta umuknu i sav svijet bude krivac pred Bogom. Zato se po djelima Zakona nitko neće opravdati pred njim. Uistinu, po Zakonu - samo spoznaja grijeha!”

Pavao ovdje naglašava da opravdanje ne može doći od Zakona; kroz Zakon niti jedan Židov neće biti opravdan.

Pa što je onda Zakon ako ne način opravdavanja, način spasenja?

Zakon postoji kako bi nam omogućio prepoznavanje grijeha, kako bismo točno znali što je grijeh.

U Poslanici Rimljanima 5,20 čitamo:

“A zakon nadođe da se umnoži grijeh. Ali gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova milost.”

Zakon je ovdje ponovno donesen kako bi prekršaji bili očiti. Kako netko zna da je sagriješio? Zna jer zakon kaže: “Ne čini to”, a učinio si. Ili kaže: “Čini to”, a nisi to činio.

Tako znaš da si sagriješio jer Zakon sa 613 zapovijedi je otkrio grijeh. U Poslanici Rimljanima 7,7 čitamo:

Zakon i zakonitost

“Što ćemo dakle reći? Je li Zakon grijeh? Nipošto! Nego: grijeha ne spoznah doli po Zakonu jer za požudu ne bih znao da Zakon nije govorio: Ne poželi!”

Pavao ponovno, po treći put, naglašava činjenicu da je Zakon dan kako bismo prepoznali grijeh.

Pavao je postao svjestan da je sagriješio tako što je pogledao u Zakon, znajući da Zakon sadrži Božje standarde pravednosti, i saznao da je zakazao.

Tu se spajaju prva i druga svrha Zakona. Ponovno, prva svrha bila je otkriti Božju pravednost, tj. otkriti Božju svetost.

Kao treće, točno znajući što je grijeh, Pavao i ostali Židovi postali su svjesni činjenice da nisu zadovoljili Božje standarde pravednosti te da su grešnici.

1.2.4 Da bi se umnožio grijeh

Četvrta je svrha, a ta je neobična, da se potakne ljude da više griješe.

Pročitajmo odlomke iz Poslanice Rimljanima u kojima Pavao govori o tome.

Npr., u Poslanici Rimljanima 4,15 Pavao govori:

“Ta Zakon rađa gnjev; gdje pak nema Zakona, nema ni prekršaja.”

U Poslanici Rimljanima 5,20 ponavlja slične riječi:

“A zakon nadođe da se umnoži grijeh. Ali gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova milost.”

Da ponovim: u Poslanici Rimljanima 4,15 piše:

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije

“Ta Zakon rađa gnjev; gdje pak nema Zakona, nema ni prekršaja.”

Želim reći da je Zakon poslan kako bismo više griješili, kako bi nas natjerao da više griješimo. Kako to čini? Pavao to objašnjava u Poslanici Rimljanima 7,7-13:

“Što ćemo dakle reći? Je li Zakon grijeh? Nipošto! Nego: grijeha ne spoznah doli po Zakonu jer za požudu ne bih znao da Zakon nije govorio: Ne poželi! A grijeh je, uhvativši priliku, po zapovijedi u meni prouzročio svakovrsnu požudu. Ta bez zakona grijeh je mrtav. Da, ja sam nekoć živio bez zakona. Ali kad je došla zapovijed, grijeh oživi. Ja pak umrih i ustanovi se: zapovijed dana za život bi mi na smrt. Doista grijeh, uhvativši priliku, zapovijedu me zavede, njome me i ubi. Tako: Zakon je svet, i zapovijed je sveta, i pravedna, i dobra. Pa zar se to dobro meni u smrt prometnu? Nipošto! Nego: grijeh, da se grijehom očituje, po tom dobru uzrokuje mi smrt - da grijeh po zapovijedi postane najvećim grešnikom.”

Prije nego se posvetim ovom odlomku, pročitajmo prvo još jedan iz Prve poslanica Korinćanima 15,56:

“Žalac je smrti grijeh, snaga je grijeha Zakon.”

Načelno, ono što Pavao govori u Poslanici Rimljanima 7 i Prvoj poslanici Korinćanima 15 je to da priroda grijeha treba podlogu za djelovanje. Nadalje, priroda grijeha koristi Zakon kao podlogu za djelovanje. Pavao je rekao:

“Gdje pak nema Zakona, nema ni prekršaja.”

Zakon i zakonitost

Naravno, nije mislio da prije Zakona nije bilo grijeha. Riječ *prijestup* je poseban tip grijeha kao rezultat nepoštivanja određene zapovijedi. Ljudi su bili grešni i prije no što je Zakon dan, ali nisu bili prijestupnici Zakona prije no što je on dan. Jednom kada je Zakon uspostavljen, priroda grijeha imala je podlogu za djelovanje.

Zato što je Zakon rekao: “Nećeš”, priroda grijeha rekla je: “O da, hoću.” Ili kad je Zakon rekao: “Učini to”, priroda grijeha rekla je: “Ne, neću.” Priroda grijeha odjednom je dobila podlogu za djelovanje. Zakon je upotrijebljen kao mostobran i odjednom su sve te nove zapovijedi dane, a priroda grijeha odmah je počela činiti sve što je mogla kako bi navela pojedinca da prekrši te zapovijedi i još više griješi. To je četvrta svrha Mojsijevog Zakona.

1.2.5 Kako bi nas doveo do vjere

Ovo nas dovodi do pete svrhe, koja je navedena u Poslanici Galaćanima 3,24, a to je da nas dovede do potpune vjere. Poslanica Galaćanima 3,24-25 govori:

“Tako nam je Zakon bio nadzirateljem sve do Krista da se po vjeri opravdamo. A otkako je nadošla vjera, nismo više pod nadzirateljem.”

Zadnja svrha Mojsijevog Zakona je da nas dovede do vjere. To proizlazi iz četvrte svrhe. Koliko se god pokušavamo savršeno držati Zakona, zbog naše grešne naravi nikada to nećemo moći. Parafrazirano, Pavao je to rekao u Poslanici Rimljanima 7: “Koliko god sam pokušao ne žudjeti, otkrio sam kako još više žudim za svime i svačime. I bio sam pun grijeha žudnje.” Naveo ga je da još više griješi sve dok nije dosegao potpunu vjeru.

1. Mojsijev Zakon i Zakon Mesije

Zbog toga, peta svrha Zakona je dovesti nas do potpune vjere, pogotovo do vjere u Ješuu (Isusa) – Mesiju.

1.3 Jedinstvo Mojsijevog Zakona

Moramo shvatiti da Sveto pismo gleda na Mojsijev Zakon kao na cjelinu. Riječ *Tora*, što znači “zakon”, uvijek je u jednini kada se primjenjuje na Mojsijev Zakon, iako sadrži 613 zapovijedi. Isto vrijedi i za grčku riječ *nomos* u Novom zavjetu. Podjela Mojsijevog Zakona na obredne, pravne i moralne dijelove je prigodna za proučavanje različitih tipova zapovijedi koje se nalaze u njemu, ali Sveto pismo ga nije nikada podijelilo na takav način. Isto tako, u Svetom pismu ne postoji ni podloga za odvajanje Deset zapovijedi od svih 613 zapovijedi. Svih 613 zapovijedi su cjelina koja čini Mojsijev Zakon. Načelo jedinstva Mojsijevog Zakona nalazi se iza izjave u Jakovljevoj poslanici 2,10:

“Ta tko sav Zakon ušćuva, a u jednome samo posrne, postao je krivac svega.”

Poruka je jasna: osoba treba prekršiti samo jednu od 613 zapovijedi da bi bila kriva za kršenje Mojsijevog Zakona. To može biti istina samo ako je Mojsijev Zakon cjelina. Ako nije, krivnja leži samo u kršenju te pojedine zapovijedi, a ne cijelog Zakona. To znači da, ako netko prekrši pravnu zapovijed, kriv je za kršenje i moralnih i obrednih zapovijedi. Isto vrijedi i za kršenje moralnih ili obrednih zapovijedi. Da bi to bilo jasnije, primjera radi, ako osoba jede šunku, prema Mojsijevom Zakonu krši Deset zapovijedi, iako niti jedna od njih ne govori ništa o jedenju mesa. Zakon je cjelina, a kršenje jedne zapovijedi znači kršenje svih 613 zapovijedi. Da bismo imali jasno razumijevanje Moj-

